

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Kultur- og kirke-dep.
KU
18. 03. 2004
Ku 2
2004 1363 - 031

Kultur- og kirke-departementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
2003/2281 KU/KU2 KHA:pbp

Vår ref.
2004/02605 U-A HAA/ew

Dato
18.03.2004

Høring - forslag om endring av lov om stadnamn

Justisdepartementet viser til Kultur- og kirke-departementets brev av 4. februar 2004.

Vi viser også til vår høringsuttalelse av 5. juni 2001 vedrørende evaluering av lov om stadnamn (vedlagt).

Justisdepartementet har følgende merknader:

I. Endringene i lov om stadnamn

Formålsparagrafen i § 1 fokuserer på stedsnavn som "kulturminne" og på at stedsnavnene skal utgjøre "eit einskapleg namneverk". Som angitt i vårt brev av 5. juni 2001 mener Justisdepartementet at formålsparagrafen kan skape unødige konflikter i forhold til folks behov for nye navn. Passusen om "eit einskapleg namneverk" bidrar til å fryse navneutviklingen på et gitt historisk tidspunkt. Folks praktiske behov for nye navn ut fra hensynet til identifikasjon synes å være tatt lite hensyn til i forslaget til formålsparagraf. Dette gjelder spesielt for bruksnavn. Slik sett virker formålsparagrafen unødvendig konserverende.

I denne forbindelse viser vi til vårt brev av 5. juni 2001:

"Derimot kan vi ikke se behov for å ta inn i formålsparagrafen en målsetting om enhetlig navneverk. Den variasjonsrikdommen i navnetradisjon vi i dag kan glede oss over, har vel nettopp oppstått fordi det ikke har vært noen sentralmyndighet som har styrt utviklingen og lagt ned veto mot lokale tradisjoner. Også i andre sammenhenger verdsettes i dag mangfold i større grad enn uniformering. Det kan derfor være grunn til å spørre hvilke

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 42

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org. nr.: 972 417 831

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 34

Saksbehandler
Harald Aass
22 24 51 37

interesser det er som tilfredsstilles ved en enhetlig navneskikk i et land med så stor dialektrikdom i Norge. Den navnefaglige kontrollen med folks egne navnevalg bør være begrenset.”

Lov om personnavn 7. juni 2002 nr. 19 (navneloven) ble satt i kraft 1. januar 2003. Loven innebærer en vesentlig liberalisering av adgangen til å ta og endre navn. Samtidig tar loven hensyn til hovedlinjene i det som kan kalles norsk navnetradisjon, bl.a. i forhold til beskyttelse av navn og forholdet mellom fornavn og etternavn. Alle meldinger om å ta, endre eller sløyfe navn sendes til folkeregisteret, som avgjør om meldingen skal godtas. Folkeregisterets vedtak kan påklages til fylkesmannen. Justisdepartementet har utelukkende positive erfaringer med den nye navneloven, og vi har også i stor grad fått positive tilbakemeldinger fra publikum. Etter vår oppfatning viser den nye navneloven at en også etter lov om stadnamn kan ta hensyn til det mangfold av motiver som ligger bak folks ønsker om navn, samtidig som en har en fast saksbehandling, som bl.a. ivaretar hensynet til likebehandling og hensynet til tradisjon. Vi oppfordrer derfor Kultur- og kirkedepartementet til i større grad å ta hensyn til de ulike motiver som folk kan ha til å ta forskjellige stedsnavn.

På denne bakgrunn bør det overveies om formålsparagrafen i stedet bør lyde:
"Formålet med denne lova er å bidra til praktiske stadnamn, samstundes som ein tek vare på stadnamn som kulturminne."

Lovforslaget § 3 synes etter departementets oppfatning å bidra til den samme konserverende holdningen som formålsparagrafen. Utgangspunktet etter § 3 første ledd er at stedsnavn kan "ikkje takast i bruk på ein stad der det tradisjonelt ikkje høyrer heime". Forslaget § 3 hindrer i stor grad danning av nye stedsnavn. Vi viser også i denne forbindelse til vårt brev av 5. juni 2001:

"Stedsnavn har alltid vært gjenstand for en viss endring, og det bør ikke være et mål i seg selv å fryse navneutviklingen på et gitt historisk tidspunkt. Folk gir navn på sine omgivelser av praktiske grunner – behovet for identifikasjon bør derfor ikke undervurderes. Dette kan medføre at man i større grad ... bør akseptere navneendringer. Man bør vokte seg for å gjøre stedsnavn til et felt der konserverende særinteresser får råde grunnen for mye alene.

Med en slik bestemmelse kan det reises spørsmål om stedsnavn som Montebello og Egne Hjem ville ha vært tillatelige."

På samme vis mener Justisdepartementet at forslaget § 4 annet ledd tar for lite hensyn til en annen skriftform på samme navneobjekt enn skrivemåten i "primærfunksjonen": Det er først når den alternative skrivemåten bl.a. er "vel innarbeide" (bokstav b)), eller når det er "sterk" lokal interesse for to eller flere av formene (bokstav c)), at den alternative formen "unntaksvis" kan godtas. Bestemmelsen bidrar vesentlig til å fryse navneutviklingen, og tar i liten grad hensyn til folks motiver om å ta ulike stedsnavn,

herunder bruksnavn.

I tillegg bidrar både denne bestemmelsen og flere andre bestemmelser i forslaget til en økt byråkratisering av behandlingen av stedsnavnsaker.

Forslaget til endringer i lov om stadnamn er derfor etter vårt syn ikke fullt i samsvar med Regjeringens generelle ønske om forenkling, mindre detaljstyring og større tillit til folk flest.

For øvrig påpekes at forslaget i lov om stadnamn § 3 første ledd bokstav a) ikke er i samsvar med den nye navneloven. Etter den nye navneloven er uttrykket "slektsnamn" gått ut, og erstattet med uttrykket "etternavn". I tillegg bruker den nye navneloven heller ikke passusen "hører til dei mindre vanlege" om såkalte beskyttede etternavn, jf. navneloven § 3. Det er derfor viktig at forslaget i lov om stadnamn § 3 første ledd bokstav a) endres til følgende:

"a) er i bruk som *etternavn* og *er beskytta*, eller"

Forslaget til ny § 12 fjerde ledd er utformet slik at det gis en generell adgang til å kreve betaling for utskrifter eller kopier fra Sentralt stedsnavnregister og for online tilknytning til registeret. Det fremgår imidlertid av høringsbrevet punkt 9.2 at Kultur- og kirke departementet mener at adgangen til å kreve betaling skal være undergitt visse begrensninger og det forutsettes at det skal gis forskrifter som skal regulere dette nærmere. Bestemmelsen burde da i stedet vært utformet som en forskriftshjemmel, jf. den någjeldende bestemmelsen om gebyr i forskrift 5. juli 1991 nr. 456 om skrivemåten m.v. av stadnamn § 7-1 femte ledd og offentlighetsloven § 8 tredje ledd annet og tredje punktum som er eksempler på hvordan slike forskriftshjemler kan utformes.

I høringsbrevet punkt 9.2 går Kultur- og kirke departementet inn for at adgangen til å kreve gebyr for papirkopier eller kopier til annet analogt medium skal inntre ved utlevering av 50 eller flere navn. Etter vår mening er det bedre å knytte gebyrpliktens inntreden til antall kopienheter, for eksempel et visst antall sider når det kopieres til papir.

Slik vi forstår det er formålet med gebyrene å dekke en andel av Statens kartverk utgifter ved *utlevering* av informasjon fra Sentralt stedsnavnregister. Gebyrene skal altså ikke bidra til å finansiere selve opprettelsen og driften av Sentralt stedsnavnregister. Det bør derfor fremgå av bestemmelsen eller merknadene til denne i proposisjonen at gebyrene ikke skal overstige de faktiske omkostningene som påløper ved utlevering av kopier m.m. eller ved etablering og drift av online tilknytning. Vi nevner ellers at Europaparlamentets og Rådets direktiv av 17. november 2003 om gjenbruk av den offentlige sektors informasjon (2003/98/EØF) blant annet inneholder regler som begrenser hvor høyt vederlag som kan kreves ved utlevering av informasjon fra det offentlige, jf. direktivet artikkel 6.

I stedet for å kreve gebyr for online-tilknytning kunne man vurdere å gjøre registeret, eller deler av registeret, allment og gratis tilgjengelig på Internett.

II. Nærmere om forholdet til navneloven

Etter navneloven § 4 første ledd nr. 8 kan en uansett ta som etternavn, "navn på et gårdsbruk som vedkommende eller en av dennes foreldre eier og har eid i minst 10 år, eller som vedkommende eller en av foreldrene bruker og har brukt i minst 20 år eller har brukt i minst 10 år og har en bruksrett til som er fastsatt for en av foreldrenes eller vedkommendes livstid. Dette gjelder ikke dersom navnet på gårdsbruket er valgt etter 1. januar 1947 og strider mot delingsloven § 5-3 annet ledd".

Delingsloven § 5-3 annet ledd sier at dersom "navnet allerede er i bruk som etternavn og er beskyttet, kan navnet bare velges dersom eieren dokumenterer at navnet har gammel, nedarvet tilknytning til eiendommen".

Miljøverndepartementet vil sannsynligvis i forslaget til ny lov om eiendomsregistrering foreslå at bestemmelsen i delingsloven § 5-3 annet ledd utgår. På denne bakgrunn har Miljøverndepartementet i utkast til proposisjon om lov om eiendomsregistrering foreslått at navneloven § 4 første ledd nr. 8 siste punktum endres til følgende:

"Dette gjelder ikke dersom navnet på gårdsbruket er valgt etter 1. januar 1947 og navnet ikke har gammel, nedarvet tilknytning til eiendommen".

For at det skal bli samsvar mellom lov om stadnamn og navneloven, mener vi at navneloven § 4 første ledd nr. 8 siste punktum i proposisjonen til endringer i lov om stadnamn i stedet endres til følgende:

"Dette gjelder ikke dersom navnet på gårdsbruket er valgt etter 1. januar 1947 og strider mot lov om stadnamn § 3 første ledd bokstav a)."

Dersom Miljøverndepartementet fremmer sitt forslag til lov om eiendomsregistrering for Stortinget før forslaget til endringene i lov om stadnamn, må imidlertid navneloven § 4 første ledd nr. 8 siste punktum foreslås endret i samsvar med Miljøverndepartementets forslag. Når så Kultur- og kirke departementet senere fremmer forslaget til endringer i lov om stadnamn, må navneloven § 4 første ledd nr. 8 siste punktum igjen endres til henvisningen til lov om stadnamn.

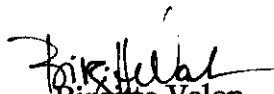

Vi ber derfor Kultur- og Kirke departementet og Miljøverndepartementet opprette kontakt om dette spørsmålet. Kopi av dette brevet er sendt Miljøverndepartementet.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

Birgitte Valen
rådgiver

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

HAA

KU-avl.
Saknr. 04 / 363 doknr. 31
Vedlegg nr. 1

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref
96/433 KU/kU2 HS:tso

Vår ref
01/2809 U-A HAA/ew

Dato
05.06.2001

Høring – evaluering av lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnavn

Justisdepartementet viser til Kulturdepartementets brev av 28. februar 2001.

Den sittende regjering er bl.a. opptatt av forenkling, herunder mindre detaljstyring og større tillit til folk flest. Alle endringer i stadnamnlova som kan redusere antall konflikter og klager, må derfor hilses velkommen.

Det kan ikke utelukkes at den foreslåtte formålsparagrafen – med sitt sterke fokus på konservering (kulturminne) – kan skape unødige konflikter i forhold til folks behov for nye navn. Stedsnavn har alltid vært gjenstand for en viss endring, og det bør ikke være et mål i seg selv å fryse navneutviklingen på et gitt historisk tidspunkt. Folk gir navn på sine omgivelser av praktiske grunner – behovet for identifikasjon bør derfor ikke undervurderes. Dette kan medføre at man i større grad enn det som preger arbeidsgruppens rapport, bør akseptere navneendringer. Man bør vokte seg for å gjøre stedsnavn til et felt der konserverende særinteresser får råde grunnen for mye alene.

Man bør derfor overveie om ikke også behovet for entydig identifisering av geografiske lokaliteter bør tas inn i § 1 første ledd, f.eks. på denne måten:

”Formålet med denne lova er å bidra til praktiske stadnamn, samstundes som ein tek vare på stadnamn som kulturminne.”

Derimot kan vi ikke se behov for å ta inn i formålsparagrafen en målsetting om enhetlig navneverk. Den variasjonsrikdommen i navnetradisjon vi i dag kan glede oss over, har vel nettopp oppstått fordi det ikke har vært noen sentralmyndighet som har styrt

---

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 42

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org. nr.: 972 417 831

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks:
22 24 95 34

Saksbehandler
Harald Aass
22 24 51 37

utviklingen og lagt ned veto mot lokale tradisjoner. Også i andre sammenhenger verdsettes i dag mangfold i større grad enn uniformering. Det kan derfor være grunn til å spørre hvilke interesser det er som tilfredsstilles ved en enhetlig navneskikk i et land med så stor dialektrikdom som Norge. Den navnefaglige kontrollen med folks egne navnevalg bør være begrenset.

I merknadene til § 5 (s. 54) sies det at skrivemåten på stedsnavn "bør i visse tilfeller kunne avspegle regionale målmerke". Det synes uklart hvordan dette forholder seg til regelen i § 5 første ledd første punktum om at det skal tas utgangspunkt i den lokale talemålsformen av navnet. Forholdet mellom første og annet punktum i § 5 første ledd er ikke umiddelbart klart og burde vært belyst med eksempler. Justisdepartementet kan se fordeler ved en form for standardisering, men vil samtidig peke på forholdet til lokalt selvstyre. Én konsekvens av skriftlig normering er at den lokale uttalen på sikt kan gå tapt. Lokalt vil man f.eks. vite at stedsnavnene skrevet som *Hauger*, *Engum* og *Lørenskog* skal uttales *Hauer*, *Engjom* og *Lørnskauen*, men om stedene mottar stor tilflytting av mennesker som orienterer seg på det nye stedet gjennom skrift, vil det korrekte navnet – som kan ha kulturminneverdi – kunne gå tapt. Den endelige avveining bør etter Justisdepartementets syn gjøres på et bredere grunnlag enn arbeidsgruppens rapport gir.

Også utkastet til § 4 - særlig annet ledd annet punktum – kan ha en uønsket sensurerende virkning. Med en slik bestemmelse kan det reises spørsmål om stedsnavn som Montebello og Egne Hjem ville ha vært tillatelige.

Med hilsen

Aase Skjebstad
Aase Skjebstad
avdelingsdirektør

Harald Aass
Harald Aass
seniorrådgiver